

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi M. D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn.
I ACa 659/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 13 listopada 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I ACa 659/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie I ACa 659/24 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpisu niniejszego postanowienia;**
- 3. przyznaje skarżącemu M. D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sumę pieniężną w kwocie 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 5 marca 2024 r. do 7 lipca 2025 r.;**
- 4. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz skarżącego M. D. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi;**

**5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
na rzecz skarżącego M. D. 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem)
złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

Pismem z 7 lipca 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 18 lipca 2025 r., M. D. (dalej: „Skarżący”) zastępowany przez radcę prawnego A. P. wniósł skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku (dalej również: „Sąd Apelacyjny”) w sprawie o sygn. akt I ACa 659/24, domagając się:

1. wyznaczenia terminu rozprawy przed Sądem Apelacyjnym tak, aby odbyła się najpóźniej do końca grudnia 2025 r., ewentualnie
2. na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz. U. z 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) wydanie Sądowi Apelacyjnemu zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy tak, aby odbyła się w najszybszym możliwym terminie;
3. na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 2000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz Skarżącego kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W dalszej części pisma Skarżący w wykonaniu obowiązku przewidzianego przez art. 128¹ k.p.c. oświadczył, że zaniechanie Sądu Apelacyjnego, polegające na niewyznaczeniu terminu rozprawy w sprawie I ACa 659/24, podlegało kontroli z punktu widzenia przesłanek warunkujących przewlekłość postępowania

określonych w art. 2 ust. 1 oraz art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. W jego ocenie takie zaniechanie doprowadziło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki, zaś postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie trwało dłużej niż to konieczne.

Skarżący wyjaśnił następnie, że przedmiotowa sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 5 marca 2024 r., zaś 19 kwietnia 2024 r. została złożona odpowiedź na apelację. Ostatnia czynność Sądu Apelacyjnego została podjęta 22 maja 2025 r. Nie miała ona jednak charakteru merytorycznego, ponieważ stanowiła odpowiedź na pismo Skarżącego (odpowiedź na apelację). Wszystkie te okoliczności, w tym fakt, że od daty wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego minęło ponad 15 miesięcy, uzasadniają w ocenie Skarżącego bezczynność Sądu Apelacyjnego oraz fakt, że gwarantowana mu ochrona stała się prowizoryczna i bezskuteczna.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku pismem z 11 sierpnia 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 18 sierpnia 2025 r., zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi wyjaśniając, że została ona wniesiona 7 lipca 2025 r. W odpowiedzi na skargę zostały też przedstawione czynności podejmowane w sprawie oraz zdarzenia, z powodu których sprawa nie została jeszcze zakończona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie

stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia

2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22). W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły po kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji. W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca

obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i stwierdza, że w zaistniałych okolicznościach nastąpiła przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 659/24. Z analizy akt sprawy wynika, że Skarżący wniósł skargę w sprawie prowadzonej przez Sąd Apelacyjny pod wskazaną wyżej sygnaturą akt, toczącą się z jego powództwa przeciwko [...]Bank S.A. o ustalenie i zapłatę (sprawa tzw. frankowa). Przebieg czynności sądowych był następujący: 5 marca 2024 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła sprawa z apelacją Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku wydanego 13 lipca 2023 r. w sprawie o sygn. akt I G 2168/21, 6 marca 2024 r. sprawa została zarejestrowana i wylosowano skład orzekający, 15 marca 2024 r. dokonano kontroli formalnej apelacji Skarżącego oraz poinformowano strony o składzie orzekającym, a następnie polecono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi powoda, 9 kwietnia 2025 r. wpłynęło pismo Skarżącego wraz z zarzutem zatrzymania, zaś 19 kwietnia 2025 r. odpowiedź Skarżącego na apelację pozwanego, 2 kwietnia 2025 r. Skarżący wnioskował o nadanie sprawie biegu i wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. W odpowiedzi na wniosek sędziego referenta poinformował pełnomocnika Skarżącego, że w sprawach z jego referatu wyznaczono terminy rozpraw do listopada 2025 r. i są to sprawy o numerze porządkowym „61” zaś sprawa I ACa 659/24 nosi numer porządkowy „104”, zatem brak jest możliwości wyznaczenia w 2025 r.

Odnosząc się do przedmiotowej skargi Sąd Najwyższy zauważa, że w świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku wystąpiła przewlekłość postępowania. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu posiedzenia apelacyjnego w przeciągu 19 miesięcy, zaś samo postępowanie apelacyjne trwa już blisko dwa lata. Bez znaczenia pozostaje

przy tym okoliczność, iż sędzia referent poinformował pełnomocnika Skarżącego, że w sprawach z jego referatu wyznaczono terminy rozpraw do listopada 2025 r. i są to sprawy o numerze porządkowym „61” zaś sprawa I ACa 659/24 nosi numer porządkowy „104”, zatem brak jest możliwości wyznaczenia w 2025 r.

Odnosząc się do stanowiska uczestnika postępowania zajętego w odpowiedzi na skargę, w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania - jak w niniejszej sprawie - nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych (pkt 2 postanowienia).

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżących o przyznanie na ich rzecz kwoty 20 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu Skarżącemu od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego

w Gdańsku sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 6 marca 2024 r., tj. w dniu wpływu do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, to na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Gdańsku należało przyznać kwotę minimalną w wysokości 2000 zł. Odnosząc się do wniosku Skarżącego o zwrot kosztów postępowania Sąd Najwyższy, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, nakazał zwrócić opłatę od skargi w wysokości 200 zł. W odniesieniu do kosztów zastępstwa procesowego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935) orzekł jak w sentencji.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1-5 sentencji postanowienia.

Zdanie odrębne do postanowienia wraz z uzasadnieniem złożył SSN Grzegorz Żmij.

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Żmija
do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych z dnia 13 listopada 2025 r. wraz z uzasadnieniem**

Zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z dnia 13 listopada 2025 r. wraz z uzasadnieniem.

W mojej ocenie skarga nie mogła zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy, ponieważ właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Apelacyjny w Gdańsku.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), Sąd Najwyższy jest właściwy wyłącznie do rozpoznania skargi dotyczącej postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym. Jeżeli przedmiotem oceny jest przewlekłość postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, to zgodnie z art. 4 ust. 1b ustawy o skardze na przewlekłość „właściwy do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny”.

Przepisy wyznaczające właściwość rzeczową Sądu Najwyższego do rozpatrywania skarg na przewlekłość postępowania jako normy o charakterze kompetencyjnym, powinny być interpretowane ściśle i literalnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2019 r., I NSP 175/19; z 24 października 2024 r., I NSP 333/24; z 12 listopada 2024 r., I NSP 256/23; z 18 grudnia 2024 r., I NSP 401/24; z 14 stycznia 2025 r., I NSP 426/24; z 16 stycznia 2025 r., I NSP 442/24; z 11 marca 2025 r., I NSP 293/25; z 15 kwietnia 2025 r., I NSP 6/25; z 21 maja 2025 r., I NSP 144/25; z 11 czerwca 2025 r., I NSP 173/25, z 18 września 2025 r., I NSP 289/25).

Po przeprowadzeniu dokładnej analizy treści skargi należy dojść do wniosku, że skarżący kwestionuje całość trwania postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. I ACa 659/24 i Sądem Okręgowym w Gdańsku w sprawie o sygn. I C 2168/21, w uzasadnieniu dwukrotnie podkreślając i uwypuklając, że kwestionuje całość postępowania sądowego, które zainicjowano blisko 4 lata temu (sierpień 2021).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy powinien postanowić o stwierdzeniu swej niewłaściwości i przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku na podstawie art. 200 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., stosowanym

odpowiednio na mocy art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., który stosuje się do niniejszego postępowania na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość.

[a.ł]